

CRNA GORA
MINISTARSTVO PRAVDE

INFORMACIJA
O MEMORANDUMU O RAZUMJEVANJU
IZMEĐU CRNE GORE I EVROPSKE UNIJE
O UČEŠĆU CRNE GORE U PROGRAMU PRAVDE EU

Podgorica, jul 2018. godine

I USTAVNI OSNOV

Vlada Crne Gore je na sjednici od 30. juna 2017. godine usvojila Informaciju o potrebi pristupanja Crne Gore Programu pravde Evropske unije. Vlada je zadužila Ministarstvo pravde da, u saradnji s Generalnim direktoratom za pravdu Evropske komisije, pripremi i Vladi dostavi na razmatranje, Predlog memoranduma između Evropske unije i Crne Gore o učešću u Programu pravde.

II PROGRAM PRAVDE

Generalni direktorat za pravdu Evropske komisije pokrenuo je 2014. godine dva programa, Program pravde i Program prava, jednakost i građanstvo, za zemlje članice EU (izuzev Ujedinjenog Kraljevstva i Danske), kao i kandidate, potencijalne kandidate i pristupajuće zemlje, u periodu 2014-2020. godine.

Sve crnogorske pravosudne institucije izrazile su zainteresovanost za učešće u Programu pravde, koji sadrži tri stuba: 1. Pristup pravdi; 2. Pravosudna saradnja u građanskim i krivičnim stvarima, 3. Inicijative u oblasti droga.

Programi DG JUST traju do 2020. godine, pa država koja jednom uđe u programe, ostaje do kraja, obnavljajući godišnje uplatu za učešće.

Ukupna vrijednost Programa pravde je 377,6 M€.

IV OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU MEMORANDUMOM O RAZUMJEVANJU

Programom pravde se promovišu: pravosudna saradnja u građanskim i krivičnim stvarima, obuke u oblasti pravosuđa, uključujući i obuke o pravnoj terminologiji u cilju podsticanja zajedničke pravne i pravosudne kulture; efektivni pristup pravdi za sve, uključujući prava žrtava krivičnih djela i procesna prava u krivičnim postupcima; pravosudna saradnja u borbi protiv droga, uključujući aspekt prevencije kriminala.

Aktivnosti koje se finansiraju u okviru ovog programa obuhvataju: konferencije, radionice, razmjenu kadra i dobre prakse, unaprjeđenje informacionih sistema, analitičke i druge srodne aktivnosti.

V PROCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA IZVRŠENJE MEMORANDUMA O RAZUMJEVANJU

Godišnja kontribucija Crne Gore za učešće u „Programu pravde“ iznosi:

- 19 584 EUR za 2018. godinu,
- 21 085 EUR za 2019. godinu,
- 21 478 EUR za 2020. godinu.

VI POTREBA USAGLAŠAVANJA PROPISA

Zaključivanjem Memoranduma nije potrebno vršiti izmjene zakona i drugih propisa.

MEMORANDUM O RAZUMJEVANJU
IZMEĐU CRNE GORE I EVROPSKE UNIJE
O UČESĆU CRNE GORE U PROGRAMU PRAVDE EU

EVROPSKA KOMISIJA, u daljem tekstu "Komisija", u ime Evropske unije,
sa jedne strane, i

VLADA CRNE GORE, u daljem tekstu "Crna Gora",
sa druge strane,

S obzirom na to da:

(1) Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Evropske unije i njenih država članica, s jedne strane i Crne Gore, sa druge strane, usvojen je Odlukom Savjeta i Komisije 2010/224/EU, Euratom.¹ U članu 132 Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju predviđeno je da se u Protokolu 8 utvrde opšti principi za učešće Crne Gore u programima Unije. Članom 5 ovog Protokola predviđeno je da će posebni uslovi, uključujući i finansijski doprinos, u pogledu učešća Crne Gore u svakom pojedinačnom programu, biti određeni sporazumom, u formi Memoranduma o razumjevanju, između Komisije koja djeluje u ime Evropske unije i Crne Gore;

(2) Program pravde ustanovljen je Uredbom (EU) br. 1382/2013 Evropskog parlamenta i Savjeta od 17. decembra 2013. godine,²

SPORAZUMJELE SU SE O SLJEDEĆEM:

Član 1
Program

Crna Gora će učestvovati u Programu pravde (u daljem tekstu: Program) u skladu sa uslovima utvrđenim Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju i pod uslovima iz čl. 2-5 ovog Memoranduma o razumjevanju.

Član 2
Uslovi u vezi sa učešćem u programu

1. Crna Gora će učestvovati u aktivnostima Programa u skladu sa ciljevima, kriterijumima, procedurama i rokovima definisanim u Uredbi (EU) br.1382/2013. Crna Gora će učestvovati u aktivnostima Programa koji se odnose na sljedeće ciljeve navedene u Uredbi u članu 4:

(a) olakšati i podržavati pravosudnu saradnju u građanskim i krivičnim stvarima;

¹ OJ L 108, 29.4.2010, str. 1

² OJ L 354, 28.12.2013. str. 73

(b) podržati i promovisati obuku u oblasti pravosuđa, uključujući i obuku o pravnoj terminologiji u cilju podsticanja zajedničke pravne i pravosudne kulture;

(c) olakšati efikasan pristup pravdi za sve, uključujući promovisanje i podršku pravima žrtava krivičnih djela, uz poštovanje prava na odbranu;

(d) podržati inicijative u oblasti politike droga u pogledu pravosudne saradnje i aspekata prevencije kriminaliteta koji su usko povezani sa opštim ciljem Programa, ukoliko ih ne pokriva Fond unutrašnje sigurnosti za finansijsku podršku policijskoj saradnji, sprečavanju i suzbijanju kriminala, upravljanju kriznim situacijama ili program Zdravlje za rast.

2. Uslovi koji se primjenjuju na podnošenje, ocjenu i odabir aplikacija od strane prihvatljivih institucija, organizacija i pojedinaca Crne Gore trebali bi biti isti kao i oni koji se primjenjuju na kvalifikovane institucije, organizacije i pojedince iz država članica koje su povezane sa Uredbom (EU) broj 1382/2013.

3. Kako bi učestvovala u programu, Crna Gora će na godišnjem nivou isplatiti finansijski doprinos Opštem budžetu Evropske unije u skladu sa članom 3 u daljem tekstu.

4. Predstavnici Crne Gore će učestvovati, kao posmatrači, u upravljačkom odboru nadležnom za nadgledanje Programa.

5. Putni troškovi i troškovi boravka predstavnika Crne Gore biće pokriveni u skladu sa pravilima utvrđenim u Aneksu I, članu 2.

6. Jedan od službenih jezika Evropske unije koristiće se za postupke koji se odnose na zahtjeve, ugovore i izvještaje, kao i druge administrativne aspekte Programa.

Član 3

Finansijski doprinos

Pravila koja regulišu finansijski doprinos Crne Gore su navedena u Aneksu I.

Član 4

Izvještavanje i procjena

Ne dovodeći u pitanje odgovornost Komisije i Evropskog revizorskog suda u vezi sa praćenjem i evaluacijom Programa, učešće Crne Gore u Programu će se kontinuirano pratiti na partnerskoj osnovi koja uključuje Komisiju i Crnu Goru. Crna Gora će dostavljati Komisiji relevantne izvještaje i učestvovaće u drugim specifičnim aktivnostima koje predviđa Evropska unija u tom kontekstu.

Izvještavanje i evaluacija vrši se prema pravilima navedenim u Aneksu II.

Član 5

Završne odredbe

1. Ovaj Memorandum o razumjevanju će se primjenjivati za vrijeme trajanja Programa ili do ulaska Crne Gore u Evropsku uniju, ako se to dogodi prije završetka Programa.
2. Projekti i aktivnosti koji su u toku u trenutku završetka nastaviće se do njihovog završetaka pod uslovima navedenim u ovom Memorandumu o razumjevanju, kao i ugovorni aranžmani koji se odnose na ove projekte, aktivnosti i odredbe Aneksa II.
3. Aneksi su sastavni dio ovog Memoranduma o razumjevanju.
4. Ovaj Memorandum o razumjevanju može se izmjeniti samo pismenim putem i uz saglasnost obje strane.
5. Ovaj Memorandum o razumjevanju stupa na snagu danom potpisivanja od strane obje strane.
6. Ovaj Memorandum sačinjen je u dva originalna primjerka na engleskom jeziku.

Potpisano u dana

Za Crnu Goru

Zoran Pažin
Ministar pravde

Potpisano u dana....

Za Evropsku komisiju u ime Evropska unije

Věra Jourová
Komesar za pravdu, potrošače
i ravnopravnost polova

Aneks I

Pravila koja regulišu finansijski doprinos Crne Gore u Programu pravde

1. Finansijski doprinos koji će Crna Gora isplatiti opštem budžetu Evropske unije kako bi učestvovala u pravosudnoj saradnji, sudskim obukama i sudskoj praksi, kao i budžetskim sredstvima radi finansiranja Programa su sljedeće:

19 584 EUR za 2018. godinu,

21 085 EUR za 2019. godinu,

21 478 EUR za 2020. godinu.

Za prvu kalendarsku godinu svog učešća, Crna Gora će isplatiti doprinos obračunat od datuma pristupa do kraja godine, srazmjerno broju mjeseci.

Putni troškovi i troškovi dnevnog boravka predstavnika i stručnjaka Crne Gore u cilju učestvovanja u ulozi posmatrača u radu odbora navedenog u članu 11 Uredbe (EU) br. 1382/2013 o usvajanju Programa ili učestvovanja na drugim sastancima koji se odnose na implementaciju Programa biće nadoknađeni od strane Komisije na istoj osnovi kao i u skladu sa procedurama koje su trenutno na snazi za predstavnike država članica Evropske unije.

2. Finansijska uredba koja se primjenjuje na Opšti budžet Evropske unije primjenjivaće se na upravljanje budžetskim sredstvima u Crnoj Gori.

3. Nakon potpisivanja Memoranduma o razumjevanju, kao i na početku svake naredne budžetske godine, Komisija će uputiti zahtjev Crnoj Gori za isplatu odgovarajućih sredstava radi ispunjenja svojih obaveza kada su u pitanju troškovi obuhvaćeni Memorandumom o razumjevanju.

4. Taj doprinos biće isplaćen u eurima na bankovni račun Komisije.

5. Crna Gora će isplatiti svoj doprinos na godišnjem nivou u skladu sa zahtjevom za isplatu u roku od tri mjeseca poslije dana poziva.

Svako kašnjenje države Crne Gore u isplati doprinosa dovešće do obaveze plaćanja kamate na neizmireni iznos od datuma dospijeca. Kamatna stopa će biti stopa koju Evropska centralna banka primjenjuje na postupke refinansiranja, kako je objavljeno u seriji C Službenog lista Evropske unije, koja je na snazi od prvog kalendarskog dana u mjesecu u kome je rok za plaćanje istekao, i iznosi 3,5 %. Kada je kašnjenje u plaćanju doprinosa takvo da se može značajno ugroziti implementacija i upravljanje Programom, a u slučaju kašnjenja sa plaćenjem 20 radnih dana nakon formalne pisane opomene Crnoj Gori od strane Komisije, učešće Crne Gore u program za tekuću godinu će biti suspendovano.

Aneks II

Finansijska kontrola, povraćaj i druge mjere za suzbijanje prevare

I. Kontrole i mjere za suzbijanje prevare od strane Unije

1. U skladu sa finansijskim propisom koji se primjenjuje na opšti budžet Evropske unije i sa drugim pravilima navedenim u ovom Memorandumu o razumjevanju, ugovori zaključeni sa korisnicima programa uspostavljenih u Crnoj Gori, obezbijediće

finansijsku ili drugu kontrolu u bilo koje vrijeme u prostorijama korisnika i njihovih podugovarača od strane agenata Komisije ili drugih osoba koje je ovlastila Komisija.

2. Agenti Komisije i druga lica ovlašćena od strane Komisije imaju odgovarajući pristup sajtovima, radovima i dokumentima i svim informacijama koje su potrebne za sprovođenje takvih kontrola, uključujući i u elektronskoj formi. Ovo pravo pristupa izričito se navodi u ugovorima zaključenim radi sprovođenja instrumenata navedenih u ovom Memorandumu o razumjevanju. Evropski revizorski sud ima ista prava kao i Komisija.

3. U okviru ovog Memoranduma o razumjevanju, Evropska kancelarija za borbu protiv prevara (OLAF) ovlašćena je da sprovodi istrage, uključujući i provjere na licu mjesta i inspekcije, na teritoriji Crne Gore, u skladu sa odredbama Uredbe (EU, Euratom) br. 883/2013 od 11. septembra 2013. godine, Uredba (Euratom, EZ) br. 2185/96 od 11. novembra 1996. godine i Uredba (EC, Euratom) br. 2988/95 od 18. decembra 1995. godine.

Ove provjere i inspekcije moraju biti pripremljene i sprovedene u bliskoj saradnji sa nadležnim organima Crne Gore, koji će biti blagovremeno obavješteni o predmetu, svrsi i pravnom osnovu provjera i inspekcija, kako bi mogli pružiti svu potrebnu pomoć.

Ukoliko nadležni organi Crne Gore to žele, provjere i inspekcije na licu mjesta mogu se sprovesti zajedno sa njima.

Kada učesnici u programima odbiju provjeru ili inspekciju na licu mjesta, organi Crne Gore, postupajući u skladu sa nacionalnim propisima, pružiće inspektorima OLAF-a pomoć koja im je potrebna u cilju izvršavanja dužnosti u vršenju provjera ili inspekcije na licu mesta.

OLAF će što je prije moguće prijaviti nadležnim organima Crne Gore svaku činjenicu ili sumnju u vezi sa nepravilnostima koje su utvrdili tokom provjere ili inspekcije na licu mesta. U svakom slučaju, OLAF će biti obavezan da obavijesti Komisiju o rezultatima takvih provjera i inspekcija.

II. Informacije i konsultacije

1. U cilju pravilnog sprovođenja ovog Aneksa, nadležni organi Crne Gore i Evropske unije će redovno razmjenjivati informacije i obavljati konsultacije na zahtjev jedne od strana ugovornica.

2. Nadležni organi Crne Gore će bez odlaganja obavijestiti Komisiju o svakoj činjenici ili sumnji do kojih su došli kada je riječ o nepravilnostima u vezi sa zaključivanjem i primjenom ugovora zaključenih u primjeni instrumenata pomenutih u ovom Memorandumu o razumjevanju.

III. Administrativne mjere i kazne

Ne dovodeći u pitanje primjenu krivičnog zakonodavstva Crne Gore, Komisija može izreći administrativne mjere i kazne u skladu sa finansijskim propisom koji se primjenjuje na opšti budžet Evropske unije.

IV. Povraćaj

Odluke koje je Komisija donijela u okviru ovog Memoranduma o razumjevanju koja nameću novčanu obavezu za nedržavne subjekte, izvršne su u Crnoj Gori.

Izvršenje će biti uređeno pravilima građanskog postupka koji je trenutno na snazi u državi na čijoj se teritoriji izvršenje vrši. Nalog za njegovo izvršenje prilaže se odluci, bez drugih formalnosti osim verifikacije autentičnosti odluke od strane nacionalnog organa koji Vlada Crne Gore odredi za tu svrhu i koji je poznat Komisiji.

Kada se formalnosti u vezi sa aplikacijom završe od strane Komisije, onda se može pristupiti izvršenju u skladu s nacionalnim zakonodavstvom, dajući predmet neposredno nadležnom organu. Zakonitost odluke Komisije podliježe kontroli od strane Suda Evropske unije.

Presude koje je donio Evropski sud pravde u skladu sa arbitražnom klauzulom u ugovoru u okviru ovog Memoranduma o razumjevanju biće izvršne pod istim uslovima.

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

between the European Union and Montenegro

on the participation of Montenegro in the EU Justice Programme

THE EUROPEAN COMMISSION, hereinafter referred to as “the Commission”, on behalf of the European Union,

of the one part, and

THE GOVERNMENT OF MONTENEGRO, hereinafter referred to as "Montenegro",

of the other part,

Whereas:

- (1) A Stabilisation and Association Agreement between the European Communities and their Member States, of the one part, and the Republic of Montenegro, of the other part, has been approved by Council and Commission Decision 2010/224/EU, Euratom¹. In Article 132 of the Stabilisation and Association Agreement it is provided that the general principles for the participation of Montenegro in Community programmes are laid down in Protocol 8. Article 5 of this protocol stipulates that the specific terms and conditions, including the financial contribution, with regard to the participation of Montenegro in each particular programme, will be determined by agreement, in the form of a Memorandum of Understanding, between the Commission acting on behalf of the European Union, and Montenegro;
- (2) The Justice programme was established by Regulation (EU) No 1382/2013 of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013²,

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

Article 1

Programme

Montenegro shall participate in the Justice Programme (hereinafter called "the Programme") in accordance with the conditions laid down in the Stabilisation and Association Agreement and under the terms and conditions referred to in Articles 2-5 of this Memorandum of Understanding.

Article 2

Terms and conditions with respect to participation in the Programme

1. Montenegro shall participate in the activities of the Programme in conformity with the objectives, criteria, procedures and deadlines as defined in Regulation (EU) No 1382/2013. Montenegro shall participate in the activities of the Programme which relate to the following objectives set out in Article 4 of the Regulation:
 - (a) to facilitate and support judicial cooperation in civil and criminal matters;

¹ OJ L 108, 29.4.2010, p. 1.

² OJ L 354, 28.12.2013, p. 73.

- (b) to support and promote judicial training, including language training on legal terminology, with a view to fostering a common legal and judicial culture;
 - (c) to facilitate effective access to justice for all, including to promote and support the rights of victims of crime, while respecting the rights of the defence;
 - (d) to support initiatives in the field of drugs policy as regards judicial cooperation and crime prevention aspects closely linked to the general objective of the Programme, in so far as they are not covered by the Internal security fund for financial support for police cooperation, preventing and combating crime, and crisis management or by the Health for Growth Programme.
2. The terms and conditions applicable to the submission, assessment and selection of applications by eligible institutions, organisations and individuals of Montenegro shall be the same as those applicable to eligible institutions, organisations and individuals of the Member States bound by Regulation (EU) No 1382/2013.
 3. To participate in the Programme, Montenegro shall pay every year a financial contribution to the General Budget of the European Union in accordance with Article 3 below.
 4. Representatives of Montenegro shall participate, as observers, in the management committee responsible for monitoring the Programme.
 5. Travel costs and subsistence costs incurred by representatives of Montenegro will be covered according to the rules established in Annex I, Article 2.
 6. One of the official languages of the European Union shall be used for the procedures related to requests, contracts and reports, as well as for other administrative aspects of the Programme.

Article 3

Financial contribution

The rules governing the financial contribution of Montenegro are set out in Annex I.

Article 4

Reporting and evaluation

Without prejudice to the responsibilities of the Commission and the Court of Auditors of the European Union in relation to the monitoring and evaluation of the Programme, the participation of Montenegro in the Programme shall be continuously monitored on a partnership basis involving the Commission and Montenegro. Montenegro shall submit to the Commission relevant reports and take part in other specific activities provided for by the European Union in that context.

Reporting and evaluation shall be done according to the rules indicated in Annex II.

Article 5

Final provisions

1. This Memorandum of Understanding shall apply for the duration of the Programme or until the entry of Montenegro in the European Union if this is prior to the end of the Programme.

2. Projects and activities in progress at the time of termination shall continue until their completion under the conditions laid down in this Memorandum of Understanding, as well as the contractual arrangements applying to these projects and activities and the provisions of Annex II.
3. The annexes form an integral part of this Memorandum of Understanding.
4. This Memorandum of Understanding may only be amended in writing by common consent of the parties.
5. This Memorandum of Understanding shall enter into force on the day of signature by both Parties.

Done at on

For Montenegro

Done aton

For the European Commission on the behalf of
the European Union

Minister of Justice
of Montenegro

Věra Jourová

Member of the Commission
for Justice, Consumers and Gender Equality

Annex I

Rules governing the financial contribution of Montenegro in the Justice Programme

1. The financial contribution to be paid by Montenegro to the General Budget of the European Union to participate in the judicial cooperation, judicial training and access to justice, and drugs initiatives budget lines of the Programme shall be the following:

EUR 19 584 for the year 2018,

EUR 21 085 for the year 2019,

EUR 21 478 for the year 2020.

For the first calendar year of its participation, Montenegro will pay a contribution calculated from the date of participation to the end of the year on a pro-rata monthly basis.

Travel costs and subsistence costs incurred by representatives and experts of Montenegro for the purposes of taking part as observers in the work of the committee referred to in Article 11 of Regulation (EU) No 1382/2013 adopting the Programme or other meetings related to the implementation of the Programme shall be reimbursed by the Commission on the same basis as and in accordance with the procedures currently in force for representatives of the Member States of the European Union.

2. The Financial Regulation applicable to the General Budget of the European Union shall apply to the management of the contribution of Montenegro.
3. After this Memorandum of Understanding is signed and at the beginning of each subsequent budgetary year, the Commission shall send to Montenegro a call for funds corresponding to its contribution of the costs covered by this Memorandum of Understanding.
4. That contribution shall be paid in Euro to a Euro denominated bank account of the Commission.
5. Montenegro shall pay its contribution to the annual costs in accordance with the call for funds request no later than three months after the date of the call.

Any delay in the payment of the contribution shall give rise to the payment of default interest by Montenegro on the outstanding amount from the due date. The interest rate shall be the rate applied by the European Central Bank to its main refinancing operations, as published in the C series of the Official Journal of the European Union, in force on the first calendar day of the months in which the deadline falls, increased by 3.5 percentage points. In case the delay in the payment of the contribution is such that it may significantly jeopardise the implementation and management of the Programme, and in the absence of payment 20 working days after a formal letter of reminder has been sent by the Commission to Montenegro, participation of Montenegro in the Programme for the concerned year will be suspended.

Annex II

Financial control, Recovery and other Antifraud measures

I. Controls and antifraud measures by the Union

1. In accordance with the financial regulation applicable to the general budget of the European Union and with the other rules referred to in this Memorandum of Understanding, the contracts concluded with beneficiaries of the programmes established in Montenegro shall provide for financial or other audits to be conducted at any time on the premises of the beneficiaries and of their subcontractors by Commission agents or by other persons mandated by the Commission.
2. Commission agents and other persons mandated by the Commission shall have appropriate access to sites, works and documents and to all the information required in order to carry out such audits, including in electronic form. This right of access shall be stated explicitly in the contracts concluded to implement the instruments referred to in this Memorandum of Understanding. The European Court of Auditors shall have the same rights as the Commission.
3. Within the framework of this Memorandum of Understanding, the European Anti Fraud Office (OLAF) shall be authorised to carry out investigations, including on-the-spot checks and inspections, on territory of Montenegro, in accordance with the provisions of Regulation (EU, Euratom) No 883/2013 of 11 September 2013, Regulation (Euratom, EC) No 2185/96 of 11 November 1996 and Regulation (EC, Euratom) No 2988/95 of 18 December 1995.

These checks and inspections shall be prepared and conducted in close collaboration with the competent authorities of Montenegro, which shall be notified in good time of the object, purpose and legal basis of the checks and inspections, so that they can provide all the requisite help.

If the authorities of Montenegro concerned so wish, the on-the-spot checks and inspections may be carried out jointly with them.

Where the participants in the programmes resist an on-the-spot check or inspection, the authorities of Montenegro, acting in accordance with national rules, shall give OLAF inspectors such assistance as they need to allow them to discharge their duty in carrying out an on-the-spot check or inspection.

OLAF shall report as soon as possible to the competent authorities of Montenegro any fact or suspicion relating to an irregularity which has come to its notice in the course of the on-the-spot check or inspection. In any event OLAF shall be required to inform the above-mentioned authority of the result of such checks and inspections.

II. Information and consultation

1. For the purposes of proper implementation of this Annex, the competent authorities of Montenegro and the European Union shall regularly exchange information and, at the request of one of the Parties, shall conduct consultations.

2. The competent authorities of Montenegro shall inform the Commission without delay of any fact or suspicion which has come to their notice relating to an irregularity in connection with the conclusion and implementation of the contracts concluded in application of the instruments referred to in this Memorandum of Understanding.

III. Administrative measures and penalties

Without prejudice to application of criminal law of Montenegro, administrative measures and penalties may be imposed by the Commission in accordance with the financial regulation applicable to the general budget of the European Union.

IV. Recovery

Decisions taken by the Commission within the scope of this Memorandum of Understanding which impose a pecuniary obligation on persons other than States shall be enforceable in Montenegro.

The enforcement shall be governed by the rules of civil procedure in force in the State in the territory of which it is carried out. The order for its enforcement shall be appended to the decision, without other formality than verification of the authenticity of the decision, by the national authority which the government of Montenegro shall designate for this purpose and shall make known to the Commission.

When these formalities have been completed on application by the Commission, the latter may proceed to enforcement in accordance with the national law, by bringing the matter directly before the competent authority. The legality of the Commission decision shall be subject to control by the Court of Justice of the European Union.

Judgments given by the Court of Justice of the European Union pursuant to an arbitration clause in a contract within the scope of this Memorandum of Understanding shall be enforceable on the same terms.